

Woyzecks liv och umbäranden

Den 2 juni 1821 mördar den före detta perukmakaren och soldaten **Johann Christian Woyzeck**, i ett anfall av raseri och avundsjuka, den kvinna han älskar, med ett dolkliknande föremål. Detta händer på öppen plats och han blir strax tillfångatagen av polis. Efter tre år i fängelse och efter två nådeansökningar fastslås hans dödsdom den 26 juni 1824. Woyzecks liv och öde engagerade många och det rådde starka tvivel om han var tillräknelig vid händelsen.

En av de som intresserades av Johann Christians öde var författaren **Georg Büchner**, som skrev en ofullbordad teaterpjäs som upptäcktes vid hans död 1837. En pjäs som senare fullbordades och fick sitt uruppförande i München 1913 med titeln *Woyzeck*. Pjäsen räknas idag som en klassiker och har blivit en av de mest framförda. I Sverige har den bland annat satts upp av **Ingemar Bergman** på Dramaten 1969. Librettot till operan *Wozzek* av **Alban Berg**, som fick sin premiär 1925, bygger också på Büchners text.

Steve Sem-Sandberg som tidigare prisats för sina böcker – bland annat *De Fattiga i Lodz* som tilldelades Augustpriset 2009 – har återigen skrivit ett socialt epos som grundas på verkliga händelser. Han har i boken som fått titeln *W* i ord lyckats måla upp Woyzecks liv och umbäranden från ungdomsåren som perukmakare fram till när han tvingas bli soldat. Han deltar både i Sveriges tjänst i det dansk-svenska kriget mellan 1810-1812 och är därefter i Frankrikes tjänst i andra Napoleonkriget 1812-1815 mot Ryssland, som slutade i ett katastrofalt nederlag för den franska armén. Det blev även en stor katastrof för de soldater som deltog. Många dog, Woyzeck överlevde med nöd och näppe, och till slut tar han sig tillbaka till Leipzig i Tyskland.

Sem-Sandberg lyckas i boken, på ett poetiskt men ändå trovärdigt och levande sätt, skildra soldaternas fruktansvärda

förhållanden, som leder till något som idag säkert skulle klassas som PTSD (posttraumatiskt stressyndrom) och som kanske är det som leder fram till den händelse som utmynnar i mordet på Johanna Woost. Kanske kan det bli en nominering till Augustpriset även för denna bok?

På slutsidorna får vi läsa Woyzecks sista ord i livet – en gripande bön han själv författat – som delvis lyder som följande: *"Fader, jag kommer! ... jag tackar Dig för att Du efter allt det lidande jag utstått torkar de tårar som jag så många gånger utgjutit för din skull, Fader! ... Herre hjälp mig! Herre, se nu till så att allt går mig väl!"*

Peter Roth

W

Steve Sem-Sandberg

Albert Bonniers förlag